

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Aanpak van asbest 2012-2015

*Een kwestie van
lange adem*

**De Inspectie SZW werkt samen aan eerlijk, gezond
en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen**

In Nederland is het gebruik van asbest al bijna 20 jaar verboden. Maar daarmee is het probleem niet opgelost. Het veilig verwijderen van asbest in onder andere gebouwen neemt nog jaren in beslag. En ook in nieuwe producten uit bijvoorbeeld China en India wordt asbest nog regelmatig gebruikt. In deze brochure leest u wat de Inspectie SZW doet om werknemers te beschermen tegen deze verraderlijke stof.

Asbest is een levensgevaarlijke, kankerverwekkende stof. Elk jaar sterven tussen de 900 en 1300 mensen door het inademen van asbestvezels. Het gebruik van asbest is in Nederland al sinds 1993 verboden. Werknemers worden echter nog steeds blootgesteld aan asbest, want asbest zit nog in tal van gebouwen en producten. Dat betekent dat niet alleen werknemers die asbest saneren risico lopen, maar ook werknemers in andere sectoren. Bijvoorbeeld parketleggers, monteurs, onderhoudspersoneel en installateurs. Deze werknemers weten vaak niet hoe gevaarlijk asbest kan zijn voor hun gezondheid en zijn ook niet opgeleid om asbest te herkennen.

Wat is asbest?

Onbrandbaar, slijtvast en heel goedkoop. Niet zo gek dat asbest in het verleden veel werd gebruikt. Asbest is een natuurproduct. De vezels van asbest zijn gevaarlijk: bij het inademen ervan kunnen ze dodelijke ziektes veroorzaken, zoals mesotheliom, asbestose en (long)kanker. Toch wordt in landen als Rusland, China en Canada nog volop asbest gedolven. Het resultaat is zo'n twee miljoen ton asbest in 2009, verwerkt in nieuwe producten. Die helaas ook in Nederland nog over de toonbank kunnen gaan.

Stevige aanpak met drie doelgroepen

Alle bedrijven die asbest verwijderen, moeten dat vooraf bij de Inspectie SZW melden. Dat gebeurt lang niet altijd. Deels ligt dat aan onwetendheid: bedrijven herkennen asbest niet of kennen de regels niet. Er zijn echter ook bedrijven die bewust de regels aan hun laars lappen.

Niet veilig genoeg

Elk jaar ontvangt de inspectie zo'n 40.000 asbestmeldingen, merendeels van gecertificeerde bedrijven. Dit zijn bedrijven die asbest verwijderen op plekken met een verhoogd risico op blootstelling. Uit de inspecties blijkt dat er gemiddeld op ruim de helft (55%) van deze locaties niet voldoende veilig wordt gewerkt. Daarnaast volgt de inspectie een groep van 50 gecertificeerde bedrijven intensief. Dit zijn bedrijven die regelmatig de voorschriften overtreden, de zogenoemde niet-nalevers. Bij deze groep is de situatie nog ernstiger. Ruim tweederde van deze bedrijven werkt niet voldoende veilig met asbest.

Waar kun je asbest aantreffen?

Asbest kun je op veel plaatsen en in tal van producten aantreffen, zoals:

Als golfplaten dakbedekking

In vensterbanken

In remblokjes van o.a. scooters

In pakkingen van machines

Onder de vloerbedekking

In plantenbakken

Als isolatie van cv-ketels

In afscheidingswanden en plafonds

Bij spuitlagen op staalconstructies

In gelhaarden

Speciaal inspectieteam

De aanpak van het veilig werken met asbest is voor de Inspectie SZW dus een kwestie van lange adem. De inspectie heeft een speciaal inspectieteam geformeerd met tien inspecteurs die volledig zijn vrijgemaakt voor de aanpak van asbest. De ambitie is om de komende jaren de aanpak verder te verstevigen. Naast inspecties worden dan ook andere instrumenten ingezet. Hiervoor gaat de inspectie nauw samenwerken met andere inspecties, met certificerende instellingen en met werkgevers- en werknemersorganisaties.

Hogere boetes

Begin 2012 is de hoogte van een aantal boetes voor het onveilig verwijderen van asbest al verdubbeld: het gaat hier om ernstige overtredingen. De nieuwe boetes gelden voor alle bedrijven die asbest verwijderen terwijl zij daarvoor niet gecertificeerd zijn. Hun werknemers beschikken niet over de juiste opleiding. Er is een wetsvoorstel in voorbereiding waarmee de inspectie fors zwaardere sancties kan opleggen aan bedrijven die hun medewerkers niet adequaat beschermen tegen asbest.

Drie doelgroepen

De aanpak van de Inspectie SZW is de komende jaren gericht op drie doelgroepen: de gecertificeerde bedrijven, de malafide bedrijven en de risicovolle sectoren. Elke doelgroep krijgt een eigen aanpak, die hierna wordt toegelicht.

Top vijf overtredingen

De vijf overtredingen die de inspectie het vaakst tegenkomt:

- Een bedrijf gaat slopen voordat het asbest is verwijderd: de verkeerde volgorde.
- De sanering is niet goed voorbereid. Het benodigde werkplan ontbreekt of voldoet niet (helemaal).
- Er worden niet genoeg voorzorgsmaatregelen genomen. Zo wordt de locatie waar het asbest zich bevindt niet goed afgeschermd.
- Er wordt niet gewerkt met methoden en hulpmiddelen die blootstelling aan asbest beperken en die voorkómen dat asbest onnodig kan vrijkomen. Denk bijvoorbeeld aan een adequate luchtafzuiging.
- Asbest wordt niet in een geschikte verpakking vervoerd. Tijdens het transport kunnen de schadelijke vezels vrijkomen.

1. Aanpak gecertificeerde bedrijven

In Nederland zijn er ongeveer 300 gecertificeerde bedrijven die asbest saneren. Bij elkaar werken daar zo'n 4.000 medewerkers. De naleving van de regels moet bij deze bedrijven fors omhoog. *De Inspectie streeft ernaar dat twee van de drie bedrijven asbest zó arbeidsveilig saneren dat zij geen wet- en regelgeving overtreden.* Dit betekent dat de naleving met 45% moet stijgen ten opzichte van 2010. Een flinke ambitie dus.

Activiteiten

Inspecties – De inspecties op de asbestlocaties worden voortgezet. De Inspectie SZW gaat echter selectiecriteria ontwikkelen om gericht te kunnen inspecteren. En net als voorgaande jaren wordt er flink geïnspecteerd én gehandhaafd bij de bedrijven die extra inspectie-aandacht nodig hebben. De bestaande top 50-lijst wordt regelmatig geactualiseerd. De inspectie zal bij bedrijven die structureel onveilig werken zware sanctie-instrumenten inzetten om naleving af te dwingen.

Samenwerking – De verwachting is dat de inspectie de komende jaren een zwaarder sanctiebeleid kan inzetten. Dit beleid moet worden verankerd in de afspraken die de inspectie heeft met de certificerende instellingen, het informatie-protocol. De inspectie en de instellingen gaan de uitvoering van het informatie-protocol evalueren en hun afspraken bijstellen. Concreet betekent dit dat de inspectie en de instellingen meer en beter informatie gaan uitwisselen en dat certificaten van bedrijven die zich niet aan de afspraken houden mogelijk sneller worden ingetrokken. Het intrekken van certificaten komt tot op heden nog weinig voor. Ook start de inspectie met een regelmatig overleg met de drie meest relevante werkgeversorganisaties. De inspectie stimuleert en ondersteunt waar mogelijk de initiatieven van de branche die erop gericht zijn de veiligheidscultuur en het werknemersgedrag te verbeteren. Tot slot wordt onder regie van het ministerie van Infrastructuur en Milieu de samenwerking met andere toezichthouders in de asbestketen verder verstevigd.

Communicatie - Van een gecertificeerd bedrijf mag je verwachten dat het asbest op een veilige wijze saneert. De inspectie wil naast handhaving ook communicatie inzetten om deze bedrijven te overtuigen dat zij het aan hun stand verplicht zijn om professioneel en zorgvuldig hun werk te doen. Eigenlijk moeten certificerende instellingen geen certificaathouders onder hun toezicht willen hebben die onveilig werken. Welke communicatiemiddelen de inspectie hiervoor inzet, bepaalt ze mede in overleg met de brancheorganisaties.

2. Aanpak malafide bedrijven

Helaas zijn er nog steeds bedrijven die bewust en structureel asbest verwijderen zonder zich aan de regels te houden. Het gaat hier dus niet zozeer om kennisgebrek als wel om opzet. Veelal spelen financiële overwegingen een rol. De schattingen over de omvang van illegale saneringen variëren enorm. Daarom kan de inspectie geen kwantitatieve doelstelling aan deze doelgroep koppelen. *In 2015 moet het bewust en structureel illegaal verwijderen van asbest (in alle risicoklassen) aanzienlijk zijn teruggebracht.* De inspectie gaat bij deze doelstelling nauw samenwerken met andere inspecties, zodat via onder andere internet-rechercheren en signalen van collega-inspecteurs gericht kan worden geïnspecteerd.

Activiteiten

Samenwerking - Vanaf 2012 werkt de inspectie samen in het Landelijk Asbest Analyse Team. Hierin participeren onder andere het KLPD, de Inspectie Leefomgeving en Transport en analisten van enkele regionale overheden. In drie regio's wordt intensief samengewerkt. De inspectiediensten delen actief informatie met elkaar en zij gaan gezamenlijke interventieteams vormen. Deze samenwerking wordt vanaf 2013 naar verwachting landelijk uitgebreid.

GEEN TOEGANG ASBES

Communicatie - Ook communicatie maakt onderdeel uit van de aanpak. Momenteel onderzoekt de inspectie de mogelijkheid van een landelijke, anonieme tiplijn. Daarnaast bereidt de inspectie een communicatiecampagne voor. Doel van de campagne is illegale saneerders te laten weten dat de pakkans en de straf fors groter wordt. Alle mogelijkheden worden onderzocht; ook onorthodoxe methodes zoals het openbaar maken van de namen van bedrijven die zich willens en wetens niet aan de wet houden.

3. Aanpak risicovolle sectoren

Nederland kende in de vorige eeuw een bloeiende asbestverwerkende industrie. Daarom zit asbest nog in tal van gebouwen en producten. Blootstelling aan asbest is dus niet alleen aan de orde bij bedrijven die asbest saneren. Ook werknemers in bijvoorbeeld de scheepsreparatie, het treinonderhoud, de afvalsector en de installatiebranche lopen risico. De inspectie heeft een volgende doelstelling voor deze risicosectoren: *in 2015 zijn werknemers in de risicosectoren zich meer bewust van de gezondheidsrisico's van het werken met asbest*. Ze weten asbest beter te herkennen en kennen de gevaren en risico's. De werknemers zijn bovendien op de hoogte van de maatregelen die zij moeten nemen om zich te beschermen tegen asbestvezels.

Activiteiten

Samenwerking - De Inspectie Leefomgeving en Transport van het ministerie van Infrastructuur en Milieu is de eerstverantwoordelijke inspectiedienst voor asbestverwijdering uit objecten. De Inspectie SZW gaat vaker en gericht informatie uitwisselen met deze inspectie. Daarnaast gaan de inspecties - waar mogelijk - gezamenlijke inspectieprojecten uitvoeren.

Communicatie - De Inspectie SZW bereidt in 2012 een voorlichtingscampagne voor die zich richt op de risicosectoren. De inspectie gaat hiervoor overleggen met de sociale partners en brancheorganisaties. In de campagne komen onder andere de risico's van asbest aan bod, de wet- en regelgeving en de maatregelen om jezelf te beschermen. Sommige werknemers in de risicosectoren hebben een nonchalante houding ten opzichte van asbest. Zij hebben de neiging de risico's fors te onderschatten. In overleg met de sociale partners worden voor hen geschikte communicatiemiddelen ingezet.

Tot slot

In deze brochure heeft de inspectie haar aanpak voor de komende jaren beknopt omschreven. Voor een succesvolle uitvoering ervan is de inspectie ook afhankelijk van de inzet van certificerende instellingen en de werkgevers en werknemers in de sector. Want uiteindelijk zijn alle partijen gebaat bij het gezond en veilig werken met asbest!

Deze brochure is een verkorte versie van de
sectoraanpak Asbest van de Inspectie SZW.

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Projectleider

Mark Geers

Projectsecretaris

Sonja van Dalen

Correspondentieadres

Inspectie SZW
Postbus 820
3500 AV Utrecht

vijfkeerblauw | SSS-610058

© Rijksoverheid | April 2012

